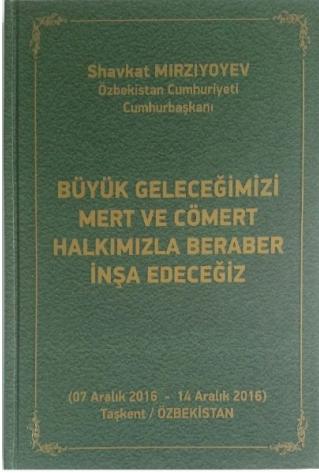

SHAVKAT MİRZİYOYEV, BÜYÜK GELECEĞİMİZİ MERT VE CÖMERT HALKIMIZLA BERABER İNŞA EDECEĞİZ, HAZIRLAYANLAR: AHMET YILMAZ-TURAJON RAUF, UAMIF, ANKARA 2016, 273 S.*

Shavkat Mirziyoyev, We Will Build Our Great Future Together with Our Courageous and Noble People, Eds. Ahmet Yılmaz-Turajon Rauf, UAMIF, Ankara 2016, 273 pgs.

Kadir Ertaç ÇELİK**

Ahmet Yılmaz ve Turajon Rauf tarafından hazırlanan “Büyük Geleceğimizi Mert ve Cömert Halkımızla İnşa Edeceğiz” başlıklı kitap, Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev’in 7 Aralık 2016 tarihinde Özbekistan Cumhuriyeti Anayasası’nın 24. yıldönümü vesilesiyle düzenlenen törendeki konuşması ile 14 Aralık 2016 tarihinde Âli Meclis Kamaraları Ortak Oturumu’nda Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı görevini Devralma Töreni’ndeki konuşmalarını içermektedir. Bu

konuşmalarda Mirziyoyev’in Özbekistan’ın yeni Cumhurbaşkanı olarak seçilmesiyle başlatılan reform süreci ve ülkenin dışa açılma stratejisinde üstleneceği sorumluluklardan bahsedilmektedir. Diğer bir ifadeyle bahsi geçen konuşmalar, Özbekistan’ın yeni dönemde izleyeceği politikalara ışık tutmaktadır.

7 Aralık 2016 tarihinde Özbekistan Cumhuriyeti Anayasası’nın 24. yıldönümü vesilesiyle düzenlenen törendeki “Hukukun Üstünlüğü ve İnsan Çıkarlarının (Haklarının) Teminatı, Ülkenin Büyümesinin ve Halkın Refahının Güvencesidir” başlıklı konuşmasında Mirziyoyev, Temel Kanun’un özelliklerini anlatmıştır.

8 Aralık 1992 tarihinde bağımsız Özbekistan Anayasası’nın kabul edilmesinin ülke için mühim bir tarihsel olay olduğunu belirten Mirziyoyev, Özbekistan’ın ilk Cumhurbaşkanı İslam Kerimov’un sürece katkısını şöyle ifade etmektedir:

* Geliş Tarihi: 15.05.2019 – Kabul Tarihi: 05.09.2019

** Arş. Gör., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İİBF Uluslararası İlişkiler, e-posta: kadir.celik@hbv.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7856-9411.

“İslam Abduganiyeviç’in kavramsal özelliğe sahip derin düşünceleri ve görüşleri, halkımızın bilincini ve düşüncesini, dünyaya bakış açısını ve genel olarak tüm hayatını kökten değiştiren bu önemli siyasi belgenin oluşturulmasında sağlam bir temel görevini üstlenmiştir.

Yüksek Konsey’de milletvekili olarak Temel Kanun’umuzun geliştirilmesi ve kabul edilmesi sürecinde, nasıl doğrudan doğruya bir görev aldığımı her zaman gururla hatırlarım. Anayasamızın karmaşık oluşturulma sürecinde yaşanan ateşli tartışmaları hâlâ hatırlıyorum.

Gerçekten de son derece zor olan 90’lı yıllarda, İslam Abduganiyeviç Kerimov gibi geniş stratejik düşünce yapısına sahip, ileri görüşlü ve büyük bir siyasetçinin Temel Kanun’umuzun taslak çalışmalarına öncülük etmesi, hayati önem taşımaktaydı.”

Mirziyoyev, millî mevzuat sisteminin oluşturulmasında anayasanın önemli bir rol oynadığını belirterek anayasanın ülkenin kalkınmasının, savunma kapasitesinin güçlendirilmesinin ve yürütülen etkin reformların uygulanmasının yasal dayanağı haline geldiğini söylemektedir. Mirziyoyev’e göre, son yapılan Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Seçimleri’ne halkın yoğun bir şekilde katılım sağlaması da bunun kanıtıdır.

Gerçekten de Özbekistan’da düzenlenen seçimlerde, Özbek halkının yüksek katılım sağladığı görülmüştür. Ayrıca ülkedeki seçim sürecini 46 devlet ve 5 farklı uluslararası örgütü temsilen 600’e yakın gözlemcinin takip ettiğinin altını çizmek gerekir. Bu seçimlere ilk defa 32 ülkeden 200 gözlemciden oluşan AGİT Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Bürosu’nun tüm misyonu da katılmıştır.

Konuşmasında Mirziyoyev, geçen dönemde 400’e yakın yasayla birlikte diğer yasal düzenlemelerin kabul edildiğini söylemiştir. Bununla birlikte yasaların doğrudan etkisi konusunda da yapılacak daha çok işin olduğunu belirtmiştir.

Mirziyoyev'e göre yasaların etkisi yeterince hissedilmemekte, toplumsal ilişkilerin doğrudan düzenlenmesindeki rolü düşük kalmaktadır. Dolayısıyla bu yöndeki çalışmaları yürütürken; toplumsal ilişkileri doğrudan düzenleyen mevzuatın özenle hazırlanması ve idar ynetmenliklerin ciddi oranda azaltılması gerektiğini belirtmektedir.

Mill mevzuatla ilgili eksikliklerin giderilmesi hususunda Mirziyoyev iki meseleye önem verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır:

- Çıkarılan yeni yasaların ve kararnemelerin içeriğini halka anlatacak etkili bir mekanizmanın kurulması,
- Hukukun üstünlüğünü sağlamak için toplumda hukuk kültürünün arttırılması ve vatandaşlarda hukuka saygı ruhunun geliştirilmesidir.

Mirziyoyev'in üzerinde durduğu diğer bir konu ise ülkedeki insan haklarının sağlanmasıyla ilgilidir. Mirziyoyev, insan haklarının sağlanması konusunun ilgi alanının merkezinde olmaya devam edeceğini ifade etmektedir. Bunun için de yargı bağımsızlığının önemine dikkat çekmiştir. Bu bağlamda zbek lider, yargıçların görev süresini arttırmak suretiyle adil bir şekilde mahkeme kararı verebilecek, kalifiye yargı çalışanlarından oluşacak bir ekip kurulması gerektiğini düşünmektedir.

Ayrıca Mirziyoyev, 2016 yılının Özbekistan'ın Birinci Cumhurbaşkanı Kerimov'un girişimiyle "Sağlıklı Anne ve ocuk Yılı" olarak ilan edildiğini hatırlatarak ülkedeki sosyal koruma meselelerine değinmiştir. Sosyal koruma alanında devlet programının onaylandığını ve bu alanda çok sayıda etkinlik gerçekleştirildiğini belirten Mirziyoyev, anne ve çocuğun korunması başta olmak üzere aile kurumunun güçlendirilmesi amacıyla yapılacak hukuki düzenlemelerin önemini vurgulamıştır.

Mirziyoyev, anayasada tanımlanan en önemli amacın halkın çıkarlarının korunması olduğunu vurgulayarak insanlarla konuşmak, halkla i içe olmak, halkın endişelerini, umutlarını,

özlemlerini, hayatî sorunlarını ve ihtiyaçlarını iyi bilmek gerektiğini belirtmiştir. Bu bağlamda Mirziyoyev'in seçim öncesi yaptığı toplantılarda halkın arasında bulunarak insanlarla dürüstçe iletişim kurduğunu hatırlatmak gerekir.

Mirziyoyev'e göre her düzeydeki yöneticiler, "Halk, devlet organları için değil; devlet organları halk için hizmet etmeli" diyerek hareket etmelidir. Bu düşüncesi sebebiyle Özbek Lider, 2017 yılını, "Halkla Diyalog ve İnsanların Çıkarlarının Korunması Yılı" olarak ilan etmeyi önermiştir.

Kitabın ikinci bölümünde ise Mirziyoyev'in 14 Aralık 2016 tarihinde Âli Meclis Kamaraları Ortak Oturumu'nda Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Görevini Devralma Töreni'nde yaptığı "Serbest ve Müreffeh, Demokratik Özbekistan Devletini Birlikte İnşa Edeceğiz" başlıklı konuşması yer almaktadır. Konuşmasına seçim sürecinde kendisini destekleyen tüm insanlara teşekkür ederek başlayan Mirziyoyev duygularını şu şekilde ifade etmiştir:

"Bugün, bu yüce kürsüden ülkemizde yaşayan tüm halk ve azınlıkları temsil eden yurttaşlarıma, onurlu gazilerimize, saygıdeğer hanımlara ve ülkemizin geleceğini temsil eden gençlerimize teşekkür etmek istiyorum. Çalışkan ve yüreği merhamet dolu yüce halkımın karşısında baş eğmeyi kendime borç biliyorum.

Halkım ve ülkem tarafından şahsıma gösterilen bu güven, benim için ifade edilemeyecek derecede onur ve aynı zamanda büyük sorumluluk anlamı taşımaktadır.

Sizleri temin ederim ki halkımın dünyada hiçbir şeyle kıyaslanamayacak bu güvenini boşa çıkarmamak için tüm gücümü, imkânlarımı, bilgi ve deneyimlerimi ortaya koyarak ömrümün sonuna kadar asil halkımın yolunda feda edeceğim."

Konuşması sırasında Mirziyoyev, altı görevden bahsetmiştir:

- Bunlardan ilki, ülkenin Birinci Cumhurbaşkanı İslam Kerimov'un başlattığı siyasi, ekonomik ve sosyal reformların tutarlı bir şekilde devam ettirilmesidir.
- İkincisi ise ülkedeki mevcut milletlerarası anlayışın ve barış atmosferinin korunmasıdır.
- Üçüncüsü de adaletin güncel hayata yansıtılarak sağlaştırılmasıdır. Bu konunun başta devlet kurum ve kuruluşlarının yönetici kadro ve personellerinin, yargı sisteminin, savcılarının, işçileri ve denetim kurumlarının ve Âli Meclis İnsan Hakları temsilcilerinin temel ilkesi haline gelmesi gerekmektedir.
- Dördüncüsü ise ülke ekonomisinin istikrarlı şekilde büyümesini sağlamaktır. Öncelikle ekonominin yeniden yapılanması ve serbest piyasaya entegrasyon kapsamında yürütülen çalışmaların genişletilmesi ve tüm alan ve sektörlerde başlatılan yapısal değişim çalışmalarının hız kazanması gerekmektedir.
- Beşincisi de gerçekleştirilen ekonomik reform ve toplumsal değişimlerin halkın refahına olan etkisine göre değerlendirilmesidir.
- Altıncısı ise halkla olan ikili ilişkilerin sürekli hale getirilmesi, halkın taleplerinin dikkate alınmasıdır.

Bahsi geçen görevlerin yerine getirilmesine ilişkin Mirziyoyev, anayasanın ilgili maddelerine atıfta bulunarak devletin yasama ve yürütme organları tarafından üstlenmesi gereken sorumlulardan bahsetmiştir. Ülkede ekonomik ve sosyal reformların uygulanması konusunda Özbekistan Anayasası'nın 98. maddesi uyarınca Bakanlar Kurulu başta olmak üzere hükümetin her üyesinin sorumlu olduğunu vurgulayan Özbekistan Cumhurbaşkanı, şu hedeflere dikkat çekmektedir:

- Ekonomideki büyüme hızının korunması, gelecek dönemlerde makroekonomik istikrarın ve millî para biriminin güçlendirilmesinin sağlanması.
- Ekonomik ve sosyal bakımdan gelişimi yavaş ilerleyen şehir ve ilçeler başta olmak üzere ülkenin farklı bölgelerinde bulunan şehir, ilçe, mahalle ve köylerin geliştirilmesi.
- Halkın gelir düzeyini yükselterek yaşam kalitesini artırmak

Yürütme organlarına ilişkin sorumlulukların ardından Mirziyoyev, anayasanın 78. maddesine atıfta bulunarak ülkenin yasama organı olan Âli Meclis tarafından ele alınması gereken aşağıdaki meselelere değinmektedir:

- Parlamenter ve toplumsal denetim mekanizmalarının oluşturulması amacıyla şehirlerdeki ve ilçelerdeki gerçek durumların incelenmesi ve ilgili yöneticiler tarafından hazırlanan raporların milletvekillerince dinlenmesine ilişkin koşulların belirlenmesi ve uygulamaya koyulması
- “Parlamenter Denetim Kanunu”nun pratikte tüm alanlarda uygulanmasına ilişkin gözlemcilik yapmak ve aynı zamanda bu alanda lider ülkelerin deneyimlerini incelemek ve uygulamaya koymak
- Yasalarda öngörülen taleplerin yerine getirilmemesine ihtimaline karşı gerekli yasal tedbirlerin alınması

Yukarıdaki meselelerin gerçekleştirilmesi için Mirziyoyev, dünya ülkelerinde uygulanan deneyimlerin derinlemesine şekilde incelenmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Son olarak Mirziyoyev, ilerleyen süreçte ülkenin dış politikasının nasıl şekilleneceği konusuna da değinerek komşu ülkeler başta olmak üzere yabancı ülkeler ve uluslararası enstitülerle yürütülecek ikili ilişkilerin karşılıklı güven ve ortak çıkarların öncelenmesi hassasiyetine dayanacağını vurgulamıştır.